

Milada Rigasová

# Renesanční a barokní etapa vývoje zámeckého parku v Mikulově

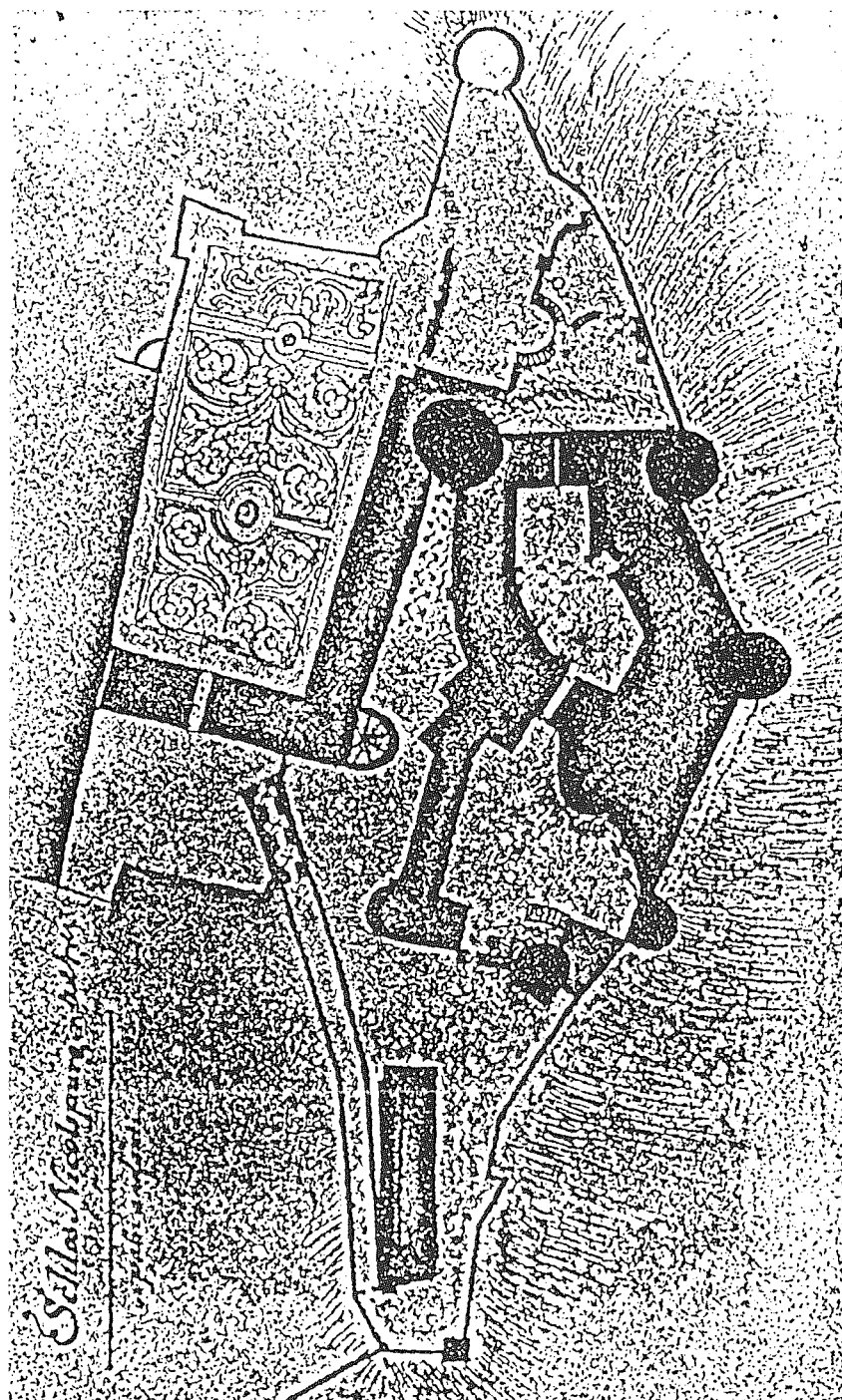
## Renesanční zahrada

Kdy byl založen mikulovský zámecký park a jakou podobu původně měl, zůstává do dnešních dnů nerozluštěno. Vzhledem k postavení majitelů a významu jejich rodového sídla je však pravděpodobné, že jednotlivé vývojové etapy parku kopírovaly změny životního stylu a s tím související změny stavebních slohů od gotiky až po přírodně krajinný park anglického typu. Při postupných přestavbách původního hradu na jednu z největších zámeckých rezidencí v zemi byly příkré svahy Zámeckého kopce rozšiřovány navážkou hlíny. Zahradní terasy, které tak vznikly v různé výšce po jeho obvodu, daly vznik jednomu z největších a nejatraktivnějších zámeckých parků hradního typu u nás. Menší zahrádka existovala zřejmě již za Liechtensteinů (1249–1560) u hradu, urbáře z let 1414 a 1560 se o tom však nezmiňují. Nejstarší zpráva o zámeckém parku pochází z urbáře z roku 1629, který zaznamenává přestavbu gotického hradu na pohodlný renesanční zámek. Popisuje „knížecí rezidenci venku i uvnitř vybudovanou s pokoji překrásně vyzdobenými a vším potřebným zařízeními, pod zámek park s různými vlašskými dřevinami a vodotrysky, dole pod městskými hradbami zelinářskou zahradu, velmi rozsáhlou ovocnářskou a zelinářskou zahradu u Větrných mlýnů, při ní oboru a pěkný letohrádek, dále nový libosad s letohrádkem a rozmanitými uměleckými výtvy na ostrově Partz v rybníku, dále u města zelnici a štěpnici, která se zvala Jelení zahradou, a nad městem na Kopečku Knížecí ovocnářskou zahradu, těšící se pozornosti“.

Zdá se, že renesanční zahrada u zámku a příměstské zahrady na okraji města byly založeny nebo dokončeny kardinálem Dietrichsteinem. Olomoucký biskup a kardinál, gubernátor Moravy a říšský kníže František Dietrichstein spravoval mikulovské panství v letech 1611–1636. Do svého města trvale přesídlil v roce 1624, před svým příchodem však přebudoval dosavadní hrad na renesanční zámek a středověké dřevěné město na vzhledné kamenné rezidenční sídlo. Zásadní stavební úpravy proběhly v letech 1611–1618, intenzivní zvelebování města a zámecké rezidence však trvalo až do kardinálovy smrti v roce 1636. Kardinál cílevědomě přestavěl Mikulov na své reprezentační sídlo nejmocnějšího muže Moravy, na církevní, politické, kulturní a společenské centrum země. Z této doby, kdy se začaly psát skutečné novodobé dějiny našeho města a kdy byly položeny základy dnešní podoby Mikulova, však bohužel zůstalo zachováno jen velmi málo písemných dokladů. Písemnosti z té doby byly v roce 1646 bezesbýtku odvečeny Švédy.

Přibližný obraz kardinálovy renesanční zahrady si proto můžeme vytvořit pouze na základě krátkého sdělení urbáře z roku 1629 (viz výše), strohých popisů topografií, dobových plánů (většinou nedatovaných) a zachovaných artefaktů původního zahradního vybavení. Všechny jmenované doklady však potvrzují existenci honosné zahrady. Naznačuje to například popis dietrichsteinských domén, pořízený mikulovským hejtnanem v roce 1655 po smrti kardinálova nástupce Maxmiliána Dietrichsteina: „Zámek byl ještě v dezolátním stavu, měl děravé střechy a jeho vnitřek zel prázdnotou, město ale stále oplývalo množstvím zahrad, kterých bylo přes 15, zámecký park ve městě se opět (po ročním pustošení města Švédy 1645–1646, pozn. autorky) těšil své slávy, byl ozdoben květinami, citrónovými a pomerančovými stromy, jenom fontána byla dosud nehotova, což bude stát ještě hodně peněz, rovněž byl už upraven libosad na Portzském ostrově s letohrádkem.“ (Richter, 1971)

První topografie Moravy (z let 1792–1793), jejímž autorem je mikulovský občan a zámecký hejtnan František Schwoy, popisuje rovněž kardinálovu zahradu: „...dietrichsteinská rezidence postavená na vysoké skále, pod ní jen skaliska a plošina se zde provedenou



Mapa Ferdinanda Christophera Moser von Vilsech z doby 1710–1720 zachycuje dispozici renesanční zahrady na jižním průčelí zámku. Na východním průčelí je zakreslena ornamentální francouzská zahrada od Jeana Treheta.

okrasnou zahradou, budovami, fontánami a na samém jejím okraji položenou grottou, které byly ale všechny před několika lety (před rokem 1793, pozn. autorky) použity pro jezdeckou a vozovou cestu a kočárovou kůlnu..." (tato jezdecká a vozová cesta nebyla ještě totožná s dnešní cestou, vedoucí po rampě, pozn. autorky).

Renesanční zahradu zaznamenávají útržkovitě různé rytiny Mikulova a plány renesanční a barokní etapy vývoje zámecké rezidence z 18. století. Zásadní význam pro pochopení kompozice renesanční zahrady má plán zámku a okolí z doby před rokem 1719, kdy zámek vyhořel a následně byl barokně přestavěn. Autorem plánu je Ferdinand Christoph Moser von Vilsech, který v letech 1710–1720 prováděl vojenská měření pevností (Brichtová, 2003, ústní sdělení). Renesanční zahrada se nacházela pod jižním průčelím zámku v místě dnešního zahradního amfiteátru, kterému se podobala velikostí i tvarem trojúhelníku se zaoblenými rohy. Nejjižnějším bodem zahrady byla skalní vyvýšenina, stejně jako dnes, která později vytvořila pevný pilíř nosné rampy pro dnešní cestu (vyhlídka pod borovicemi).

Vilsechův plán naznačuje členitější terén a jeho terasovitě uspořádání. Zdá se, že tři zahradní terasy byly navzájem propojeny dvojramenným schodištěm. Na nejvyšší terase, přiléhající k zámku, stála v blízkosti jihozápadního bastionu „drobná elegantní stavba s volutovým štítem uzavřeným frontonem, podle vzhledu snad fontána ze 17. století“ (Richter, 1971). Zmíněný popis domén z roku 1655 – „... jenom fontána nebyla dosud hotova, což bude stát ještě hodně peněz..." – lokalizuje nějakou honosnou fontánu právě sem. Široká terasa pro novou francouzskou zahradu s kašnami (1686–1707) v té době ještě neexistovala. Rovinu tvořila tehdy pouze úzká terasa, lemující po celé východní straně holá skaliska, na kterých stál zámek. Nejvyšší terasa zahrady byla tehdy prostornější o šířku budov přistavěných až po roce 1720. Fontána byla zřejmě určujícím bodem kompozice zahrady, monumentální stavbou orientovanou proti Svatému kopečku. Drobná elegantní budova s frontonem tvořila pravděpodobně nejvyšší část kaskády – vlastní fontánu, odkud spadala voda do kašen na níže položených terasách. Vodní kaskádu lemovalo dvouramenné schodiště, jehož architektonickým středem byla kašna na prostřední terase. V zahradě je tato dispozice dodnes patrná a jsou zde zachovány i fragmenty původního zavodňovacího systému jednotlivých kašen s litinovými hydranty. Zdá se, že dvouramenné schodiště, spadající k jednotlivým kašnám, bylo předobrazem novému schodišti, které spojilo tuto část zahrady na jižním průčelí zámku se sály přistavěnými po roce 1720. Pozůstatkem nejvýše položené kašny (drobné elegantní stavby) je zřejmě zděná nika v opěrné zdi příjezdové cesty (pravděpodobně část základny oné drobné elegantní stavby). Na plánu zahrady z roku 1846 je nika a fontána nad ní (kašna – vodní plocha) zakreslena přímo v nové příjezdové cestě. Nejnižše položenou kašnu uprostřed dvouramenného schodiště zachytil nedatovaný plán – z přibližně stejné doby. Fontána (a oranžérie) chybí teprve na plánu z roku 1846, zakreslující blízké okolí po dokončení příjezdové cesty na rampě.

Plány a dochované artefakty zahradního vybavení naznačují, že renesanční zahrada zanikla mnohem později, než se původně předpokládalo. Větší část byla asi zachovaná vedle francouzské zahrady až do velkého požáru v roce 1719, po kterém byl zámek přestavěn na dnešní barokní sídlo. Definitivní zrušení renesanční zahrady si vyžádala až proměna barokní zahrady v anglický park (1818) a výstavba moderní příjezdové cesty na zámek (1826). Skalní vyvýšenina, na které fontána stála, si dokonce při stavbě cesty vynutila oboustranné rozšíření nosné rampy.

Zmínka o citrónových a pomerančových stromech či jinými slovy o vlašských dřevinách naznačuje, že již v době kardinála Dietrichsteina byla součástí zahrady oranžérie nebo budova, která plnila její funkci. Je možné, že existenci starší oranžérie připouští zápis: „... v květnu 1686 posílal mikulovský úředník J. B. Grueber náčrtek nové (!) oranžérie..." v účtech stavebních prací v době Maxmiliánova následovníka knížete Ferdinanda. Také dřívější existenci grotty (dle sdělení D. Brichtové se nacházela v západním bastionu) naznačuje drobný zápis v těchto účtech: „... štukatér Jakub Ant. de Corbellini obnovil 1698 (!) grottu a knížecí znak". Na rytině F. B. Wernera z první poloviny 18. století, která zachycuje zámeckou rezidenci po barokní přestavbě, je v sousedství nové oranžérie zakreslena ještě jiná elegantní podlouhlá

nízká budova. Je členěná řadou oken, tvarem i velikostí připomínající okna nové oranžerie. Je možné, že jde o budovu pro uchovávání pomerančovníků a citroníků kardinálovy renesanční zahrady. Znamenalo by to, že byla starší než oranžerie v Lednici.

Účty za stavební činnost v zahradě za Ferdinanda říkají: „... roku 1698 opravil L. Lengriesser tzv. vlašskou chodbu“. Nebyla tato „vlašská chodba“ určena pro uchovávání vlašských dřevin – pomerančovníků, citroníků? V této podobě mohla být zachovaná až do výstavby nosné rampy pro dnešní cestu (1826). Na zmíněném plánu z počátku 18. století je zakreslena vedle fontány uprostřed dvouramenného schodiště. (Letopočtu 1580 se užívá jako orientačního mezníku pro konec vrcholné a začátek pozdní renesance. Prostředníky slohu jsou Vlaši – Italové, kteří nenacházejí obživu ve své vlasti a putují houfně na sever, za Alpy. Početné skupiny mistrů zedníků a kameníků se usazují i v Čechách, přijímají tu měšťanství a vytvářejí zde celé kolonie. Upomínají na ně Vlašské chodby – oranžerie, Vlašské kaple, Vlašské ulice a podobně.)

Kompozice kardinálovy renesanční zahrady měla dva základní kameny. Ten první tvořily zahradní terasy na bílých vápencových skalách jižního průčelí zámku, ozdobené květinami, pomerančovými a citronovými stromy a na nejvyšší z teras fontánou, odkud spadala voda do kaskády tří kašen (vodotrysků), lemovaných dvouramenným schodištěm. Druhý, neméně exotický a snad i významnější stavební kámen zahrady vytvořila nevšední kulisa okolní krajiny, na které se významnou měrou podílel rovněž kardinál – na východě Svátý kopeček s kostelem, zvonící a kapličkami, na severu působný celek Kozího vršku s domky přilepenými přímo ke skalám a na jihu v údolí příměstské zahrady, protkané rybníky a alejemi a orámované jemně zvlněnou pahorkatinou. Kardinálova renesanční zahrada byla základem nejen pro dnešní zámecký park. Spolu s krajinnými úpravami v okolí města se stala základem zcela originálního, ojedinělého urbanistického přírodně krajinného celku, jehož charakteristické rysy jsou dodnes zachované.

Po smrti kardinála přešlo mikulovské panství (1636–1655) do rukou kardinálova synovce knížete Maxmiliána, syna Zikmunda z Dietrichsteinu. Maxmilián získal vzhledné a zvelebené město i zámeckou rezidenci, avšak rozsáhlou výstavbou značně zadlužené panství, na sklonku třicetileté války. Pro Mikulov znamenalo téměř celé období této války neobyčejný rozkvět. Ke zvratu došlo až v roce 1645, kdy město obsadili Švédové a celý jeden rok ho pustošili. Město trpělo hladem a morem, Švédové nešetřili ani zámek. Maxmilián proto většinu prostředků a sil věnoval údržbě a obnově „kardinálova města a rezidence“. Potvrzuje to již zmíněný soupis domén z roku 1655: „... zámek byl ještě v dezolátním stavu, měl děravé střechy a jeho vnitřek zel prázdnotou“. Aby kníže Maxmilián mohl splatit kardinálovy dluhy, prodal několik panství, mezi nimi i panství Steinabrunn.

Po smrti Maxmiliána se ujal správy mikulovského panství jeho syn kníže Ferdinand (1655–1698). Doba jeho správy je charakterizovaná stavebním ruchem, srovnatelným s dobou kardinála. Již kolem roku 1670 byl Mikulov s 3 000 obyvateli značně velkým městem, a to i ve srovnání s Brnem (8 000 obyvatel) a Olomoucí (6 000 obyvatel). Ferdinand a jeho starší syn Leopold (1698–1707) dokončili přestavbu zámku z kardinálovy doby na novodobé sídlo s francouzskou zahradou v jeho okolí.

## Francouzská zahrada

Původní podoba francouzské zahrady s bohatým ornamentálním členěním vegetace, vybudovaná v letech 1687–1706, byla rovněž do nedávné doby neznámá. Před časem byla objevena na již zmíněném plánu zámku a okolí od Ferdinanda von Vilsech z doby před rokem 1719.

Vybudování francouzské zahrady souviselo s rozsáhlou přestavbou zámku. Týkala se zejména přístavby nových sálů a budov mezi jižním bastionem a severní věží a obnovení původního kratšího vstupu od východu z náměstí. Zámek však stál vysoko na skalách Zámeckého kopce, a proto byla podél jeho celého východního průčelí nejdříve vybudovaná masivní stavební podnož. Tento pevný základ pro přístavbu nových budov vytvořila

tzv. Temná brána a velká kamenná terasa. Jsou nedílným stavebně architektonickým celkem a jejich výstavba zřejmě do značné míry probíhala současně (přibližně v letech 1663 až 1682). Vysoko v přízemí starých budov tak vznikla rovinná plocha v podobě dlouhé dvouúrovňové terasy – s výše položenou velkou kamennou terasou (800 m<sup>2</sup>) a nižší zahradní terasou nad Temnou bránou (1206 m<sup>2</sup>). V přízemí, podél této dlouhé stavební podnože, byl vybudován reprezentační vstup do zámku z náměstí a francouzská zahrada.

Velká kamenná terasa, stavebně vyrůstající ze základů francouzské zahrady, se stala jednou z největších pozoruhodností zámku a jedinečným architektonickým protipólem Svatému kopečku. Kamennou terasu, zachovanou dodnes, nese řada oblouků na mohutných 19 m vysokých pilířích (galerií), přistavěných přímo ke skalám, na kterých stojí zámek. Prostor galerie pod terasou tak vytváří krytou vyhlídku, přecházející do přilehlé zahradní terasy nad Temnou bránou. Kdo byl projektantem architektonicky skvostné monumentální terasy, odkud jsou překrásné výhledy na město a okolní krajinu, není zatím známo. (Zemek ve své knize o historii Mikulova uvádí: „Člen Dietrichsteinské rodiny hrabě Filip Zikmund vystavěl asi 1685–1687 ve Vídni palác podle projektu císařského vídeňského inženýra a architekta Giovanni Pietra Tencaly. Tencala ovládal v druhé polovině 17. století moravskou tvorbu, kolem roku 1683 byl zaměstnáván mikulovskými piaristy, roku 1688 byl Tencala činný pro olomouckého biskupa. Prvek terasy na pilířích užíval s oblibou na svých kostelních průčelích, např. Devět kůrů andělských ve Vídni, Zábrdovice u Brna, Lomnice u Tišnova, farní kostel v biskupském Vyškově. Neexistuje však zatím žádný důkaz, který by autorství mikulovské kamenné terasy Tencalovi připsal.“)

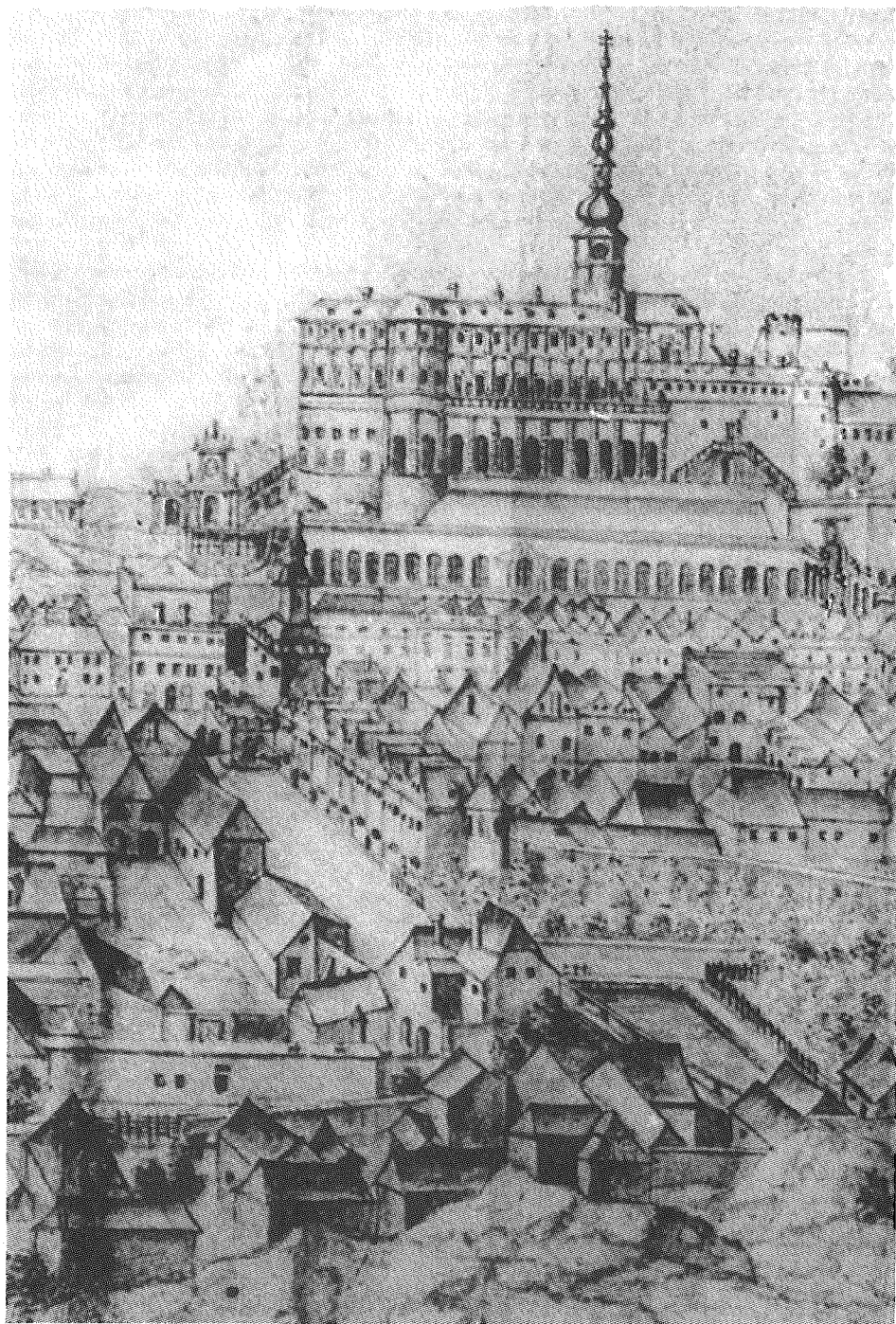
Svažitý terén pod kamennou terasou byl rozšířen navážkou hlíny do obdélníkové terasy dnešních rozměrů (11 752 m<sup>2</sup>). Na této největší rovině ploše zámeckého areálu byla vybudována francouzská zahrada s bohatým ornamentálním členěním vegetace, sochařsky okázale vybavená a lemovaná oranžérií. Plocha zahrady byla na ose hlavního průhledu rozdělena dvěma kašnami – větší oválnou v jižní třetině plochy (zachovanou) a menší kruhové tvaru v severní třetině plochy.

Autorem zahrady byl talentovaný francouzský zahradní architekt Jean Trehet, který přišel v roce 1688 z Francie do Německa jako čalouník a navrhovatel koberců a zahrad. Pracoval ve směru pařížského zahradního architekta Andréa Lenotréa (1613–1700), jednoho z největších architektů barokního zahradního umění. Již v roce 1689 byl ve službách vídeňského císařského dvora a v témže roce začal pracovat i pro Mikulov. Císař Leopold I. svěřil v roce 1693 Trehetovi přebudování dosavadního loveckého revíru kolem paláce Schönbrunn na velkolepou francouzskou zahradu s oranžérií (hotovou kolem roku 1700). Je zajímavé, že schönbrunnská a mikulovská zahrada byly budovány současně a obě byly dokončeny v prvních letech 18. století.

Trehet přebudoval na francouzskou zahradu s oranžérií také nejstarší vídeňskou císařskou zahradu Augarten (1705) a zahradu kolem zámku Belveder (1712). Také v této době dojížděl na Moravu, do Jaroměřic nad Rokytnou (1707–1737), kde vybudoval na místě renesanční zahrady francouzskou zahradu s oranžérií, bohatě sochařsky vybavenou. Není důvod pochybovat, že sochařské vybavení Trehetovy mikulovské zahrady bylo podobně velkorysé. Z této doby je zachovaná bohatá dokumentace, hlavně účty, které to potvrzují.

Na realizaci zahrady se podíleli architekti a zahradní umělci současně činní na císařském dvoře ve Vídni a liechtensteinském dvoře ve Valticích a Lednici. Mezi jinými: kameník Andrea Steinböck z Eggenburgu a vídeňský kameník Filip Natter, vídeňští sochaři Jan Stanetti a Mathias Roth, italský štukatér Giacomo Antonio Corbellino, vídeňský malíř skla Jan Heling Kirchberg. Přestavby zámku se ale v té době účastnili i další významní vídeňští umělci – Johan Bernard Fischer z Erlachu, Lucas Hildebrand, Kristian Alexander Oedtl a další. Italský štukatér Giacomo Antonio Corbellino vytvořil například v roce 1698 pro jednu ze zahradních kašen dvě labutě a satyra, Mathias Roth fontánku s mušlemi, ještě dnes v torzu zachovanou, J. Petr Weidtinger z Klosterneuburgu 11 oken do oranžérie.

Trehetovi byl v roce 1689 vyplacen důchod 1000 zlatých, 300 zlatých v lednu roku 1698 a v prosinci roku 1706 bylo pro Treheta vyhotoveno celkové vyúčtování za celé období od



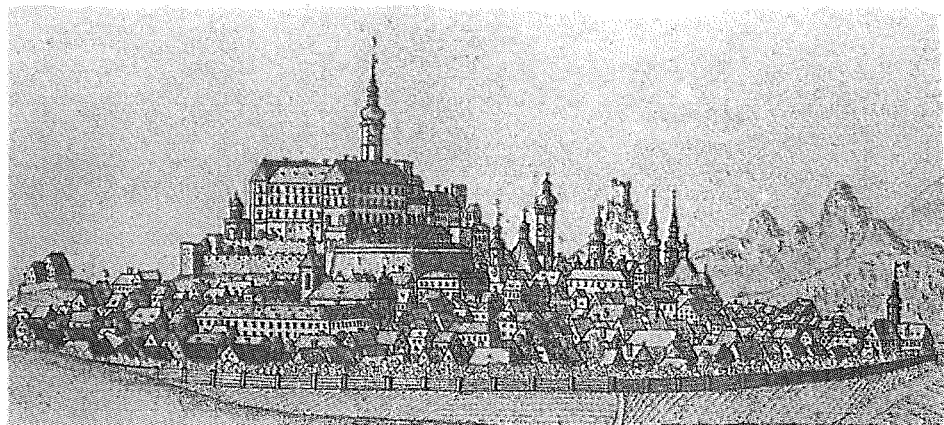
Na kresbě Mikulova z doby před zhoubným požárem v roce 1784 je na jižním průčelí zámku zachycena stavba s volutovým štítem. Byla zřejmě kašnou renesanční kardinálovy zahrady.

roku 1699, kdy dostal ze stavební dietrichsteinské pokladny celkem 1840 zlatých za práce v Mikulově, Dolních Kounicích a Polné. To znamená, že Trehet pracoval i na jiných panstvích Dietrichsteinů. Naposled dostal Trehet zapláceno v roce 1707 za francouzský Traubenkuppelmodel (?). Tehdy cestoval do Mikulova se sochařem Rothem a v následujícím roce byly do Mikulova z Vídně přivezeny Rothovy sochy. V roce 1706 jmenoval císař Josef I. Treheta dvorním zahradním inženýrem. Trehet byl v té době neobyčejně žádaný, jeho dílem je také francouzská zahrada a oranžérie na terasách kolem vídeňského paláce Schwarzenbergů. Zasluhou zachovaných francouzských zahrad ve Vídni a Jaroměřicích si můžeme vytvořit představu o tehdejší podobě francouzské zahrady v Mikulově, vybudované v letech 1687–1706.

Podrobnější plán francouzské zahrady nebyl zatím nalezen, uspořádání zahrady včetně ornamentálního členění vegetace je však zakresleno na Vilsechově plánu zámku z doby před barokní přestavbou (před požárem v roce 1719). Celou východní a kupodivu i severní stranu zahrady tehdy lemovala oranžérie. Východní křídlo oranžérie tvořilo přímým velké kamenné terasy, severní křídlo oddělovalo zahradu od vstupního prostoru do zámku z náměstí. Stavba oranžérie byla podle dochovaných zpráv, hlavně účtů, zahájena kolem roku 1687. V květnu 1686 posílal mikulovský úředník J. B. Grueber návrh nové oranžérie a hlásil, že by hned po svatodušních svátcích připravoval materiál. Zednické práce byly zřejmě dokončeny v roce 1692 a již na podzim téhož roku měl zahradník zasadit první oranžovníky. Dvorním zahradníkem byl v té době Melchior Urban.

Oranžérie, jejíž okenní oblouky se podobaly obloukům kamenné terasy, byla účtyhodnou stavbou nejen svými rozměry, ale patřila k nejstarším v Rakouské monarchii (nejstarší dosud známá byla založena v Lednici roku 1642). Pod severním křídlem dnes už neexistující oranžérie se dodnes nalézá podzemní prostor, otevírající se do dvora sousedního domu. Byl pravděpodobně vybudován současně s oranžérií jako místo pro zimní uchovávání subtropické vegetace a zčásti zřejmě jako užitkový sklep. Větrací šachty podzemního prostoru lemují po celé délce fasádní zeď mezi zahradou a Čestným nádvořím. Východní křídlo oranžérie bylo na svých protilehlých stranách spojeno šnekovými schodišti se zahradní terasou nad Temnou bránou a kardinálskou zahradou.

V roce 1719 poškodil zámek rozsáhlý požár a kníže Walter Dietrichstein ho v letech svého panování (1708–1738) přebudoval do dnešní podoby barokního zámku. Požár poškodil zřejmě i zahradu a oranžérii. Původní bohatě ornamentálně členěná Trehetova francouzská zahrada dostala tehdy zřejmě jednodušší úpravu, tak jak ji zachycuje známá rytina zámeckého parku podle Wernerovy kresby z roku kolem 1740. Také oranžérie nebyla již



Dobová perokresba F. B. Wernera zachycuje Mikulov kolem roku 1715. Na jižním průčelí zámku je zachycena stavba s volutovým štítem – kašna renesanční zahrady.



zřejmě obnovena v plném rozsahu, ale pravděpodobně pouze její východní křídlo pod kamennou terasou. Svému účelu sloužila oranžerie do roku 1830, kdy byla zbořena. Ve fasádě v přízemí terasy zůstala zachována jen její stavební iluze. Severní křídlo oranžerie bylo při požáru zrušeno, byla však zřejmě zachována jeho vnější stěna, oddělující zahradu od vstupního prostoru z náměstí. Zdá se, že byla upravena do dnešní podoby, zakončena balustrádami a bohatě ozdobena sochami Ignáze Lengelachera. Pro kašnu obnovené barokní zahrady vytesal Lengelacher v roce 1733 sousoší Neptuna s Nereidkou, které je v torzu zachované.

Lengelacher byl dosud činný na císařském dvoře ve Vídni, kde se účastnil sochařské a štukatérské výzdoby císařských paláců a zahrad. Na mikulovské panství ho kníže Walter přijal jako dvorního sochaře přibližně v roce 1726 v souvislosti s barokní přestavbou zámku. Lengelacher zůstal na Moravě téměř čtvrt století a stal se nejvýraznějším představitelem moravského barokního sochařství té doby.

Okenní průhledy (asi) bývalého severního křídla oranžerie byly opatřeny mřížemi a vstup do zahrady skvostnou kovanou bránou. Mříže i bránu vytvořil brněnský umělecký kovář Heinrich Gottfried Förster. Jeho nádherně kované zábradlí, okenní a dveřní mříže patří vedle Lengelacherových soch mezi největší umělecké památky zámku. Podobně zdobená fasádní zeď ukryla i hospodářský dvůr pod Temnou bránou. Obě zdi umělecky vyzdobily řady prolamovaných podstavců s Lengelacherovými sochami bust antických vládců. V letech 1723–1727 tak vzniklo při vstupu do zámku z náměstí Čestné nádvoří, uzavřené v roce 1738 bránou z náměstí. Intimní prostor nádvoří s nádhernou sochařskou a kovářskou výzdobou výrazně zhodnotil vstup do zámku a zámeckému parku dodal nepřehlédnutelný půvab. Okázalost barokní zahrady, o kterou pečoval od roku 1723 dvorní zahradník František Antonín Denek, zachycuje rytina zámku po jeho barokní přestavbě.

## Přírodně krajinný park anglického typu

Počátkem 19. století (1818) byla barokní zahrada přebudována na přírodně krajinářský park anglického typu (přibližně současný stav). Stalo se tak opět v souladu s dobovou módou a filosofií návratu k přírodě. Bezprostředním impulsem pro budování anglického parku však pravděpodobně byly velkorysé přírodně krajinné úpravy zámeckých zahrad v Lednici a Valticích a snaha držet krok s mocnými sousedy. Ve všech svých vývojových etapách zámecký park představoval dokonalou ukázkou zahradního umění své doby.

## Literatura:

- Brichová, D.: Zámek Mikulov, Mikulov 2003.  
Richter, V.: Mikulov, Brno 1971.